

Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi Turkish Journal of Middle Eastern Studies

ISSN: 2147-7523 E-ISSN: 2630-5631
Publisher: Sakarya University

Vol. 11, No. 2, 199-204, 2024
DOI: <https://doi.org/10.26513/toecd.1512479>

Kitap İncelemesi / Book Review

Security Politics in the Gulf Monarchies: Continuity Amid Change

Ayşe Nur Kanlı

Araştırma Görevlisi, Siyaset Bilimi ve
Uluslararası İlişkiler Bölümü (İngilizce),
İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul,
Türkiye, ankanli@ticaret.edu.tr

Geliş Tarihi/Received: 08.07.2024
Kabul Tarihi/Accepted: 12.11.2024
Yayınlanma Tarihi/Available Online:
08.12.2024

Kitap Bilgileri/Book Information

Yazar/Author: David B. Roberts

Yayınevi/Publisher: Columbia University Press

Basım Yılı/Year of Publication: 2023

Sayfa Sayısı/Number of Pages: 304

Dr. David Roberts, Londra King's College Güvenlik Çalışmaları Okulunda kıdemli öğretim görevlisi ve Washington'da bulunan Arap Körfez Ülkeleri Enstitüsünde yerleşik olmayan araştırmacıdır ve ana araştırma alanı, Körfez monarşileri ve daha geniş Orta Doğu bölgesi başta olmak üzere Orta Güçlerin siyaseti, dış ilişkileri ve uluslararası güvenliği üzerine odaklanmaktadır. Son kitabı *Security Politics in the Gulf Monarchies* 2023 yılında Columbia University Press tarafından yayımlanmıştır.

Kitabın ana konusu, güvenlik dinamiklerini kapsamlı bir şekilde incelemek için siyaset, toplum, ekonomi, askeri ve çevre alanlarına odaklanarak Körfez bölgesindeki mevcut düzeni zorlayan veya güçlendiren çeşitli faktörler etrafında dönmektedir. Kitap, Körfez ülkelerinin siyasi, toplumsal, ekonomik, askeri ve çevresel güvenliğini inceleyen 7 bölümden oluşmaktadır. Altı monarşinin (Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan, Bahreyn, Katar, Kuveyt, Umman) her birini ayrı ayrı ve birlikte titizlikle değerlendirmekte, yakın geçmişlerini ve güncel sorunlarını irdelemektedir. Kapsamlı değişikliklerin bölgeyi etkisi altına almış gibi gözükmesine rağmen, Roberts kalıcı dinamikleri tanımlamaktadır. Kitapta liderlik halefiyeti, göç ve göçmen emeğinin etkisi, kadınların işgücüne katılımı, ABD ordusunun etkisi ve iklim değişikliğinin yarattığı karmaşık zorluklar gibi kritik temalar incelenmektedir. Roberts, petrol merkezli ekonomilerden uzaklaşmanın potansiyel yansımaları üzerine düşünmekte ve bunun toplumsal istikrar ve güvenlik üzerindeki geniş kapsamlı etkilerini vurgulamaktadır.

Atf için (APA 7): Kanlı AN., (2024). David B. Roberts, *Security Politics in the Gulf Monarchies: Continuity amid Change*. Columbia University Press, 2023, 304. *Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi*, 11(2), 199-204. <https://doi.org/10.26513/toecd.1512479>

This is an open access paper distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Çalışmanın *değişimin ortasında süreklilik* kavramına odaklanması nedeniyle araştırma sorusu "Körfez bölgesi çarpıcı düzeyde değişim geçirirken, bu monarşilerin temelini oluşturan yapı ve dinamikler neden değişmeden kalmıştır?" şeklinde formüle edilebilir. Bu değişmezliğin nedenleri, *path dependencies (yol bağımlılıkları)* yaratan tarihsel güçlere ve hidrokarbon endüstrilerinin etkisine bağlanmaktadır. Bu kavramların bir araya gelmesi monarşilerin mevcut biçimlerde cisimleştiği bir tür ilkel beden yaratmıştır. Bu soruya cevap vermek ve argümanlarını açıklamak için yazar, bir sonraki bölümde tartışılacak olan belirli bir teorik çerçevenin uygulamasını kullanmaktadır.

Security Politics in the Gulf Monarchies, özellikle değişimlerin ve zorlukların ortasında ülkelerin güvenlik endişelerini ve kalıcı istikrar biçimlerini anlamak ve ortaya koymakla ilgilenmektedir. Bu nedenle teorik çerçeve temelini Uluslararası İlişkiler alanı altındaki Uluslararası Güvenlik Çalışmaları (ISS) alt disiplininin almaktadır ve bu disiplin altında çeşitli yaklaşımlar bulunmaktadır. Bu yaklaşımlar arasında Kopenhag Okulu, güvenlik çalışmalarını sınırlı ve dar anlayış biçimlerinin ötesine taşımayı amaçlayan orta bir zemin sunmaktadır. Bu düşünce okulu, bir yandan bireylerin, sosyal grupların, ulusların ve insanlığın varlığına, refahına veya ilerlemesine yönelik akla gelebilecek her türlü tehdidi kapsayan aşırı geniş kapsamlı bir kavramdan uzak dururken, diğer yandan da kapsamı yalnızca devletler arasındaki askeri etkileşimlere odaklanan dar bir odağın ötesine taşımayı amaçlamıştır. Ortaya konan yaklaşım, siyasi, toplumsal, ekonomik, askeri ve çevresel boyutları içeren genişletilmiş bir analiz şeklinde olmuştur. Bu kitap, Kopenhag Okulu tarafından ortaya konulan bu yaklaşımı (güvenliğin beş sektörlü analizini) ana çerçeve olarak kullanmaktadır. Bu analiz aracının kullanımı Körfez bölgesi için ilk kez uygulanmaktadır böylece yazar literatürdeki bu boşluğa önemli bir katkıda bulunmuştur.

Güvenliğin siyasi, ekonomik, toplumsal, askeri ve çevresel boyutlarını incelemek, yazarın Körfez monarşileri hakkında yapılandırılmış ve sistematik bir araştırma formüle etmesini sağlamaktadır. Kitap, basit bir geleneksel güvenlik anlayışına bağlı kalmanın Körfez meselelerini aşırı basitleştireceği fikrini kabul etmektedir. Nitekim geleneksel yaklaşım, eleştirel güvenlik çalışmaları tarafından geliştirilen nüansları ihmal edebilmektedir. *Security Politics in the Gulf Monarchies*'den çıkarılacak sonuç, sadece düşen petrol fiyatlarının mali bir sorun teşkil ettiği değildir. Daha ziyade, bölgenin politik ekonomisinin, devletlerin özünü siyasi, toplumsal, ekonomik, askeri ve çevresel spektrumlarında şekillendiren çeşitli unsurlarla karmaşık bir şekilde birbirine bağlandığını göstermektedir. Bu nedenle kitap monarşileri etkileyen güvenlik sorunlarını daha geniş bir perspektiften vurgulamak için Kopenhag yöntemine başvurmuştur. Bu çerçeveyi kullanarak

yazar, gelecekteki karşılaştırmalı siyasi analizler ve alan çalışmaları için bir şablon sunmayı başarmıştır.

Bu bağlamda, 1'den 5'e kadar olan bölümler siyasi, toplumsal, ekonomik, askeri ve çevresel boyutları ve bunların Körfez monarşileri üzerindeki etkilerini açıklamaya çalışmaktadır. Her bölümün argümanları aşağıdaki şekilde özetlenebilir: Birinci bölüm temel olarak siyasi alandaki güvenliğin öncelikle mevcut toplumsal yapının istikrarının sağlanması etrafında döndüğünü iddia etmektedir. Böylesine geniş bir hedefe yönelik çok çeşitli tehditler söz konusu olabilmekte ve bu tehditler çeşitli düzeylerden kaynaklanabilmektedir. Sonuç olarak, siyasi güvenlik son derece kapsamlı ve çok yönlü bir konu olarak ortaya çıkmaktadır. Modern zamanlarda devlet altı düzeydeki temel kaygılar, yöneticilerin atalarını rahatsız edenlerle çarpıcı benzerlikler taşımaktadır. Hassas bir şekilde dengelenmiş kabile dinamikleri devlet kararları üzerinde hala önemli bir etkiye sahiptir. Örneğin, abluka sırasında Katar'ı istikrarsızlaştırmak için Al-Murrah kabilesini bir araç olarak kullanma çabaları, önceki on yıllarda kullanılan taktiklerin bir kanıtıdır. Dikkate değer olan husus, bu taktiklerin etkisiz kalmasıdır ki bu da daha geniş çaplı kanıtlarla uyumludur ve devlet güdümlü ulusal kimliğin gücü karşısında aşiretlerin etki mekanizmalarının azaldığını göstermektedir.

İkinci bölüm toplumsal boyuta odaklanmakta ve toplumsal bağlamda Körfez monarşilerinin güvenlik ve istikrarına yönelik tehdit ve meydan okumaların genellikle üç şekilde kendini gösterdiğini ortaya koymaktadır: göç ve göçmen işçiler, yatay ve dikey rekabet ki bunlardan ilki yerel girişimlere, ikincisi ise bölgesel ve uluslararası proje ve ideolojilere atıfta bulunmaktadır. Bu üç boyuttan kaynaklanan zorluklar çağdaş Körfez toplumlarını temelden şekillendirmiş ve biçimlendirmiştir. Üçüncü bölüm özellikle önemlidir çünkü kitabın ana teması bu bölüme dayanmaktadır ve Körfez devletlerinin belirli bir kalıpta yükselmesi, genişlemesi ve modernleşmesinin temelini oluşturan ekonomi politik etrafında dönmektedir. İnci endüstrisi toplumun şekillenmesinde çok önemli bir rol oynamıştır. Pek çok örnekte bu küçük devletler tamamen bu tekil metaya bağımlı hale gelmiştir. Yarımadanın büyük bölümünde inci endüstrisi yerini petrol endüstrisine bırakmıştır. Petrol ekonomisinin ortaya çıkışı önemli ölçüde daha fazla zenginlik getirmiş, toplum ve yönetimde daha da derin dönüşümlere yol açmıştır. Petrol ve hidrokarbon endüstrilerinin üstünlüğünün yakın gelecekte inci piyasasının durgunluğuna benzer bir düşüş yaşayacağı bir sır değildir. Bu gerçeğin bilincinde olan uzun bir liderler silsilesine rağmen, hiçbir devlet hidrokarbon paradigmasından başarılı bir şekilde sıyrılıp tam bağımsız bir petrol dışı ekonomi geliştirememiştir. Bu çabalar genellikle NEOM gibi mega projelerin geliştirilmesi etrafında dönmüştür.

Dördüncü bölüm güvenliğin askeri boyutuna ışık tutmaktadır. Askeri güvenlik temel olarak devletin egemenliğinin tehditlere, meydan okumalara ve istikrarsızlığa karşı korunmasını içermektedir. Bunlar ya ülke içinden ya da ülke dışından gelebilmektedir. Körfez gibi bir bölgede bu endişeler özellikle yerinde görünebilir. Ancak bölgeyi sadece *Hobbesian* bir mantıkla tanımlanan durağan bir bölge olarak görmek hatalı olacaktır. Tarihsel kanıtlar kabilelerin sık sık kendi aralarında çatışmalara girdiğini ve yabancı imparatorlukların müdahalesinin bölgesel çatışmaların azalmasına katkıda bulunduğunu göstermektedir. Yabancı imparatorlukların varlıklarını tesis etmek için genellikle yalnızca doğrudan askeri müdahaleye dayanmadıklarını, bunun yerine kendi güvenliklerini ve otoritelerini güçlendirmek için yerel liderlerle ittifaklar kurduklarını belirtmek önemlidir. Bu durum zaman zaman petrol gibi ekonomik çıkarlar için ayarlanan bölgesel sınırların güçlendirilmesine yol açmıştır. Batı modellerini ve silahlarını benimseyen profesyonel silahlı kuvvetlerin geliştirilmesi, bu proto-devletlerin güvenliğini sağlamak için hayati önem taşımıştır.

Beşinci bölüm çevre sektöründeki güvenliğin, somut çevresel faktörler ile bu sorunların siyasi olarak tanınması ve kabul edilmesi arasındaki etkileşim tarafından şekillendirildiğini savunmaktadır. Bu çevresel zorlukların birçoğu özellikle Körfez bölgesinde ciddi boyutlardadır. Bölge, sert ve bozulan bir iklimden gözle görülür bir şekilde etkilenmekte ve doğal dengenin her türlü görüntüsü kaybolmaktadır. Körfez bölgesinde petrol endüstrilerinin kurulması ve büyümesi, ticarete ve yerel kaynakların sömürülmesine olan bağımlılığın artmasıyla birlikte farklı modellerin yoğunlaşmasına yol açmıştır. Sürdürülebilir olmayan doğal kaynaklara büyük ölçüde bağımlı toplumlar ve ekonomiler inşa etmek, artan risklere yol açmaktadır. Çeşitlendirilmiş ithalat bile ablukalar gibi kesintilere karşı savunmasız olabilmekte ve kıtlıklara veya fiyat artışlarına yol açabilmektedir. Bu dinamiklerin toplumsal sözleşme, kurumsal çerçeve ve onlarca yıllık tarihsel emsaller içinde derinlemesine yerleşmiş doğası göz önüne alındığında, Körfez'in tarihinde liderlerin bu tür politikaları tutarlı ve etkili bir şekilde sadakatle izleyebileceklerini gösteren çok az kanıt vardır.

Yazar öne sürmüş olduğu argümanını, Körfez bölgesinin petrol paradigmasının kalıcı hakimiyetinin, bölgenin büyüme ve refah yörüngesini şekillendiren *path dependency*'leri sağlamaştıran bir kusur oluşturduğu şeklinde özetlemektedir. Aynı zamanda, devletlerin nesiller boyunca başarı ama tedirginlikle yönettiği karmaşık yapıları, ilişkileri ve süreçleri de bölgesel dokunun içine yerleştirmektedir. Petrol bu karmaşık etkileşimleri sadece kolaylaştırmış ve monarşilere sayısız zorluğun üstesinden gelmelerinde yardımcı olmuştur. Ancak petrol paradigmasının düşüşe geçmesiyle birlikte Körfez monarşilerinin mekanizmasının sarsılmaya başlayıp başlamayacağını sorgulamak yerinde

olacaktır. Körfez'de tarihin sık sık tekrür etmesi sadece bir tesadüften daha fazlasıdır. Aksine, bölgedeki temel yapı ve dinamiklerin değişimin ortasında süreklilik gösterdiğine dair bir sinyal niteliğindedir. Yazara göre petrol çağı yavaş yavaş sona ererken, monarşiler bir kez daha tanıdık zorluklarla karşılaşacaklardır. Bu zorluklarla bir yandan petrolün yarattığı miras, talepler ve beklentilerle mücadele ederken, diğer yandan da petrole dayalı siyasi ekonomiden elde ettikleri faydaların azalmasıyla yüzleşeceklerdir.

Körfez bölgesine ilişkin literatür genellikle tek ülke örneklerine ya da enerji ve göç gibi belirli temalara odaklanırken, Roberts Yarımada'nın güvenlik meselelerine ilişkin kapsayıcı ve karşılaştırmalı bir yaklaşım sunmaya yoğunlaşmaktadır. *Security Politics in the Gulf Monarchies'e* yöneltilebilecek birkaç eleştiri, Kopenhag Okulu'nun yaklaşımıyla biraz çelişen birincil aktör olarak devlete yapılan ince vurgu ve metodolojinin tutarsızlığıdır. Roberts kendini realist paradigmadan tamamen arındırmayı başaramamakta ve bu da onu paradoksal bir konuma sokmaktadır. Yine de kitabın Körfez'deki duruma ilişkin eleştirel güvenlik çalışmalara ve Körfez ülkelerinin uluslararası ilişkilerini değerlendirme açısından bir teorik perspektif geliştirme çabalarına sunacağı pek çok şey bulunmaktadır.

